

OSNOVI KONZERVACIONE BIOLOGIJE

RAVNOTEŽNA TEORIJA
OSTRVSKE BIOGEOGRAFIJE

Prof dr Jelka Crnobrnja-Isailović

- Ravnotežna teorija ostrvske biogeografije

- Ustanovljena od strane R.H. MacArthur-a & E.O. Wilson-a 1967.

- Objašnjava 3 osnovne karakteristike ostrvskih bioma:

- 1. Odnos broja vrsta i površine ostrva

- 2. Efekat izolacije

- 3. Promet vrsta

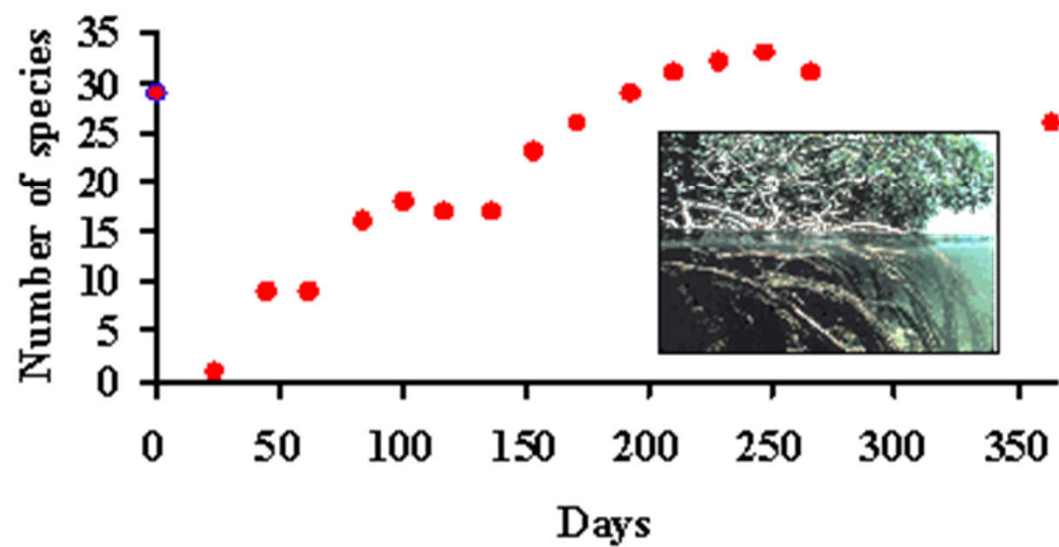
- Okeanska ostrva (stvorena *de novo*)
- Kontinentalna ostrva
- Obradive površine
- Pećine
- Šumski izolati
- Visokoplaninske livade i pašnjaci
- Domaćinske vrste za parazite
- Bare, jezera...
- Potoci

Defaunation experiments in the Florida Keys

- Islands of mangrove trees were surveyed and the numbers of arboreal arthropods recorded.
- The islands were then covered in plastic tents and fumigated with methyl-bromide.
- The islands were then re-surveyed at intervals to document the process of recolonisation.

The results from island E9

What do the results tell us?

- They provide information about the pattern of colonisation.
- The number of species on the island returned to more or less the original number.
- Despite this, only 9 of the 29 species on the island prior to the experiment were present a year later.

Karakteristike ostrva:

Izolovanost

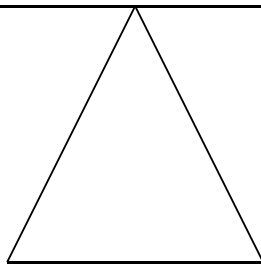
Mali broj vrsta

Ravnoteža

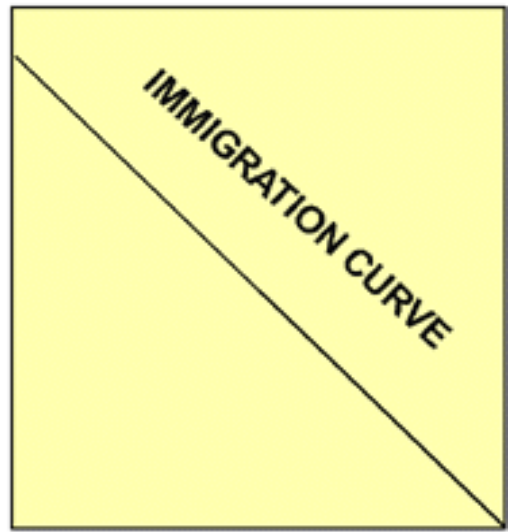
Imigracija

Izumiranje

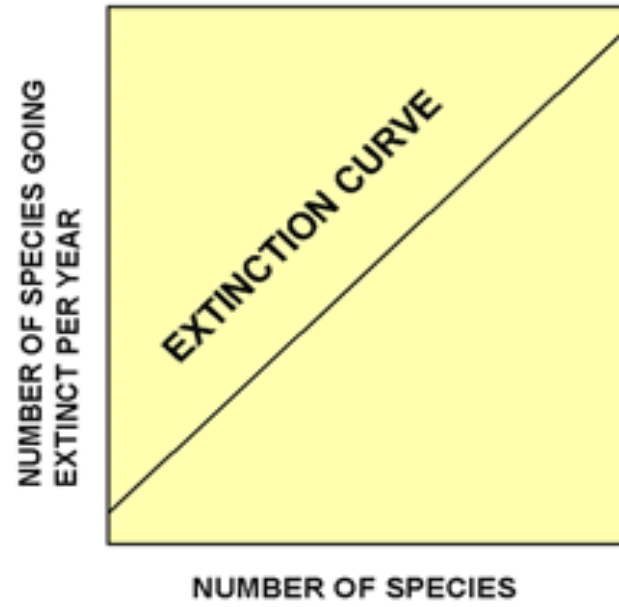

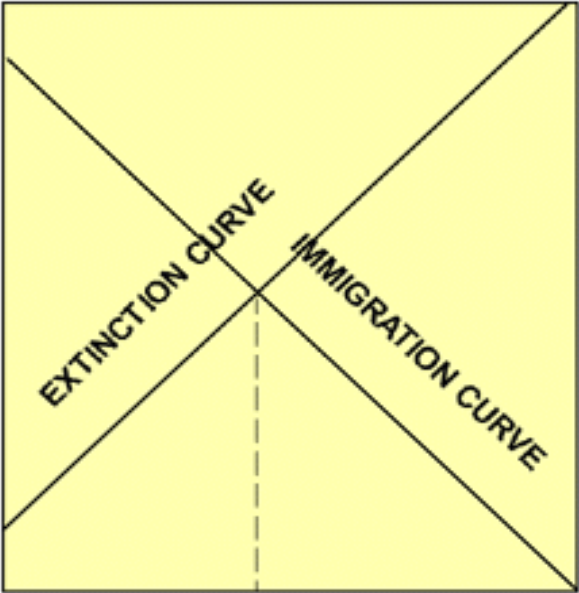
Ravnotežni broj vrsta

NUMBER OF NEW SPECIES ARRIVING PER YEAR

NUMBER OF SPECIES

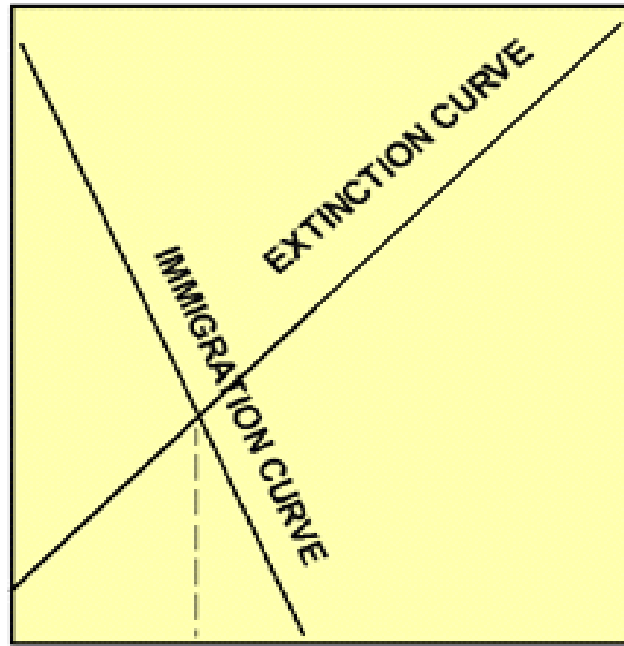

S

NUMBER OF SPECIES

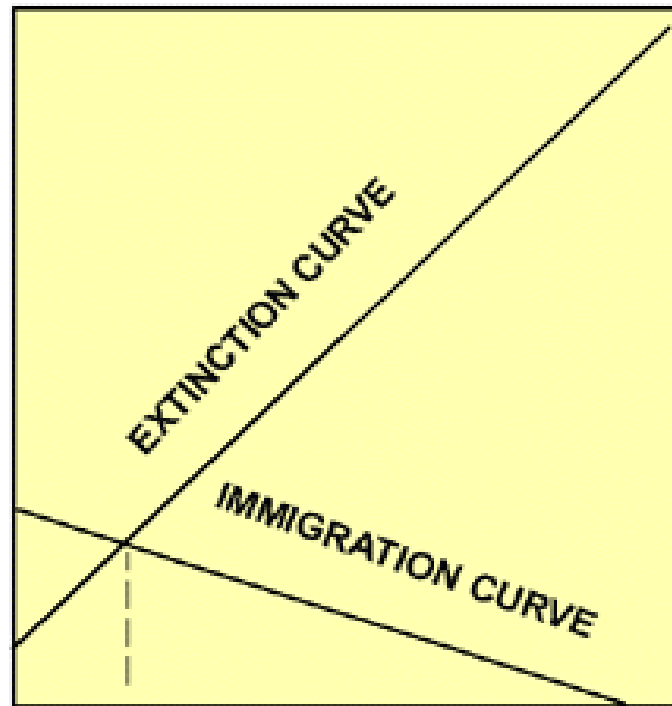
CLOSER ISLANDS

S

NUMBER OF SPECIES

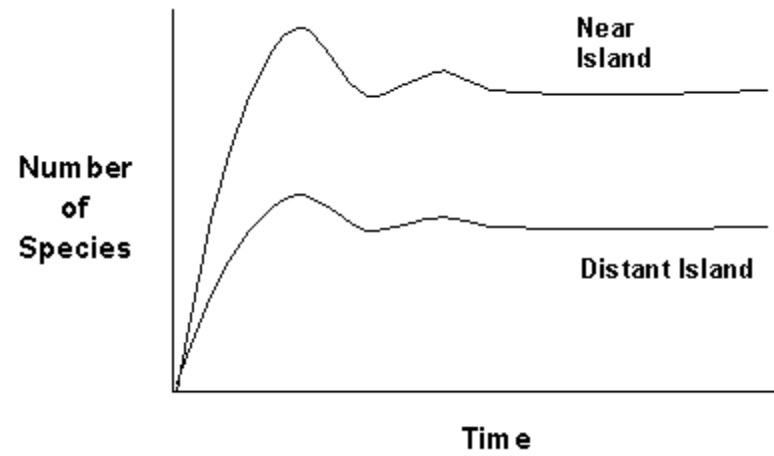
MORE DISTANT ISLANDS

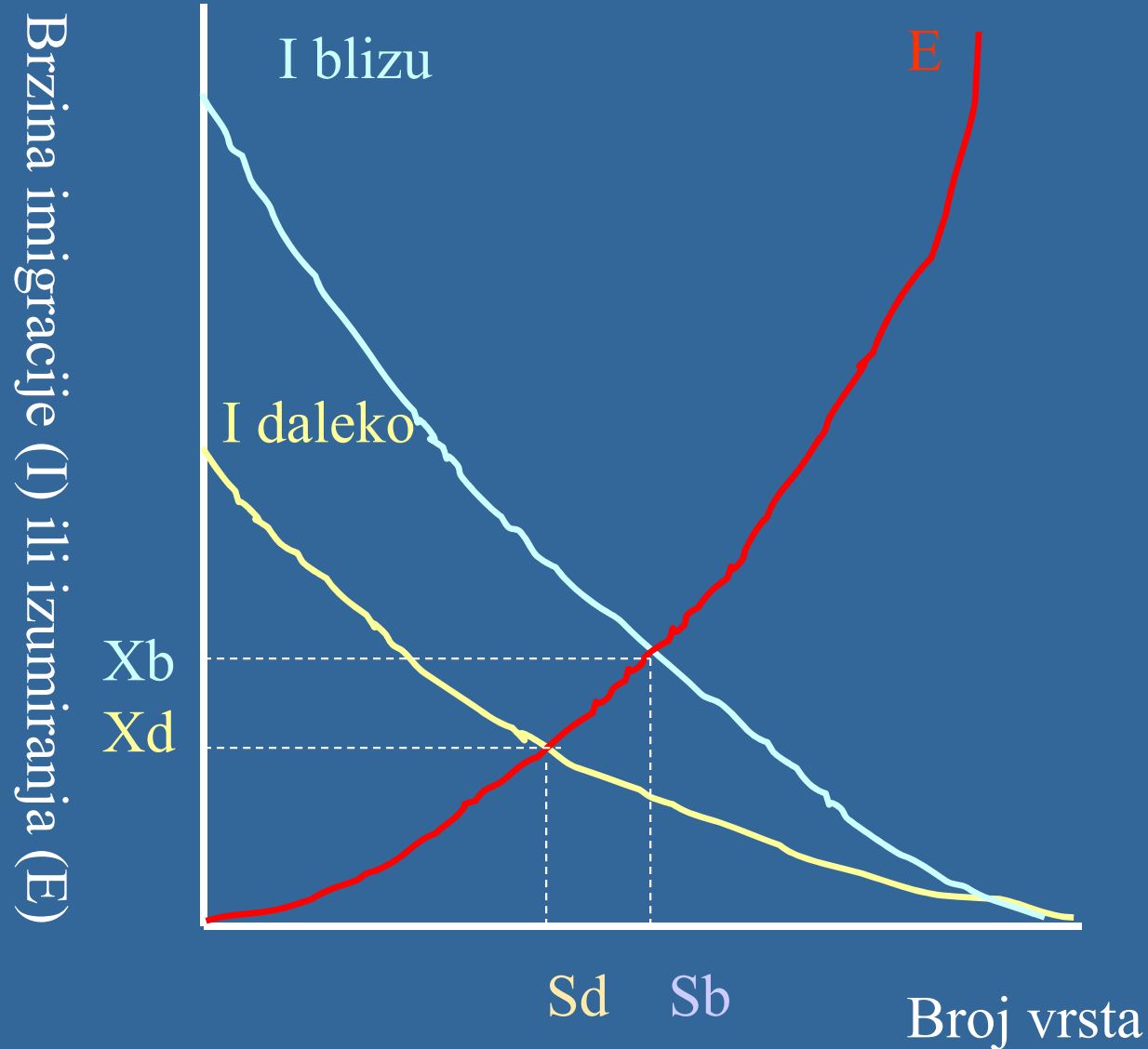
S

NUMBER OF SPECIES

Efekot udaljenosti

EFEKAT UDALJENOSTI

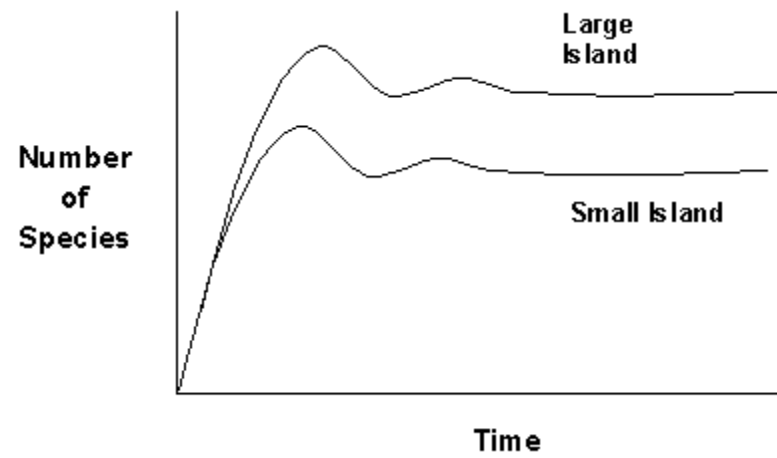

S = ravnotežni broj vrsta;

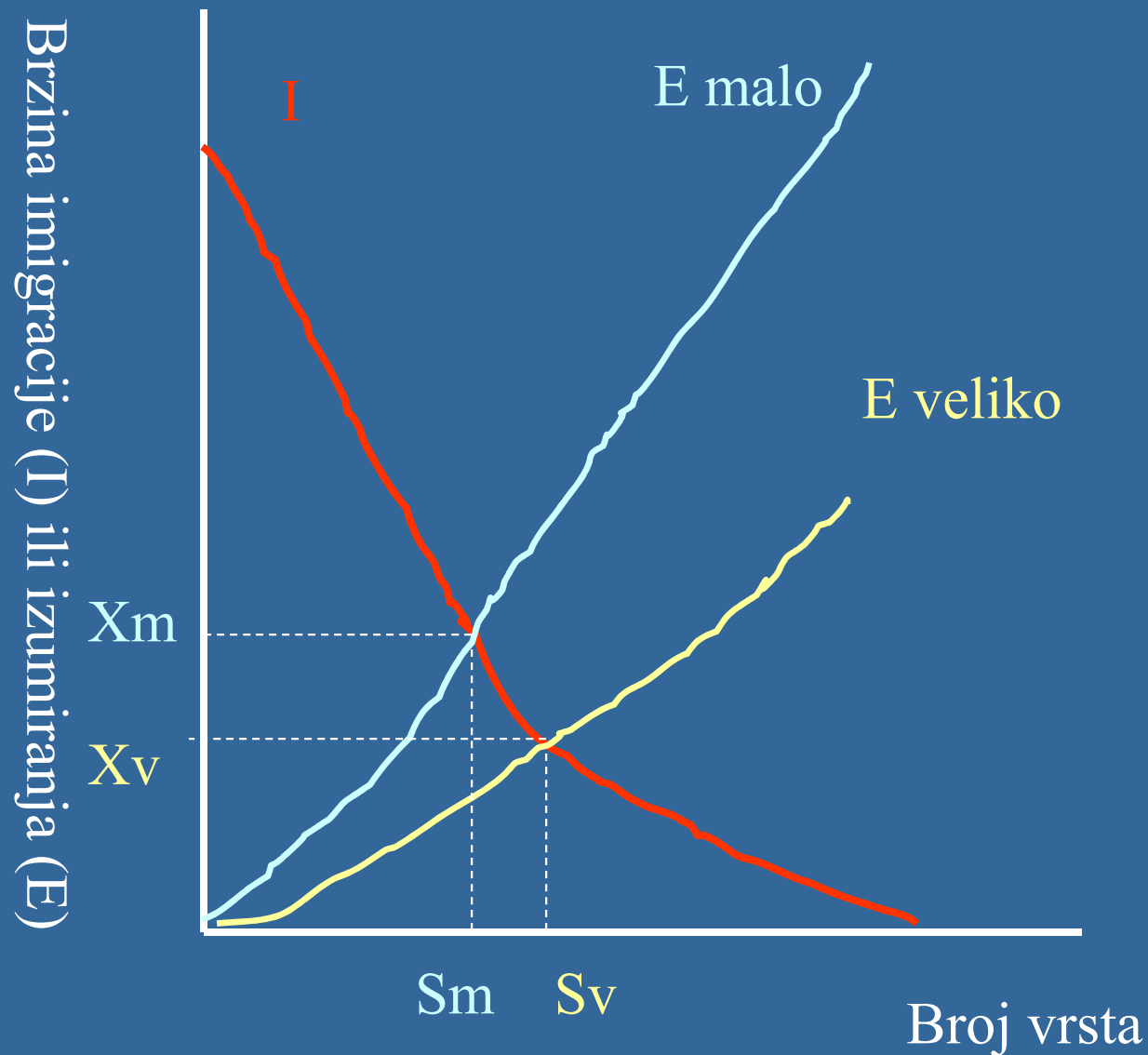
X = brzina prometa vrsta

Efekat površine

EFEKAT POVR[INE

S =ravnotežni broj vrsta;

X=brzina prometa vrsta

$$S = cA^z$$

$$\log S = z \log A + \log c$$

S = diverzitet vrsta

A = površina

c = odraz efekta geografske variabilnosti na diverzitet vrsta

z = teoretska vrednost (obično $z = 0.263$, varira između 0.18 i 0.35)

S_p = ukupan broj mogućih imigrantskih vrsta

S_t = broj imigrantskih vrsta u vremenskom trenutku t

S_e = ravnotežni broj vrsta

Ako sve imigrantske vrste imaju slične brzine kolonizacije (**I**) i izumiranja (**E**),

ako su te brzine konstantne bez obzira na promenu diverziteta vrsta,

ako interakcije između vrsta ne menjaju njihove brzine kolonizacije i izumiranja,

$$I(s) = I_0(S_p - S_t)$$

$$E(s) = E_0 S_t$$

$$I(s) = I_0(S_p - S_t)$$

$$E(s) = E_0 S_t$$

$$dS_t/dt = I_0 S_p - (I_0 + E_0) S_t$$

ravnotežni broj vrsta

$$S_e = (I_0 / (I_0 + E_0)) S_p$$

brzina smene vrsta

$$dS_t/dt = (I_0 + E_0) (S_e - S_t)$$

Broj vrsta na jednom ostrvu predstavlja funkciju:

1. površine ostrva
2. udaljenosti od matičnog regiona
3. biodiverziteta matičnog regiona
4. ravnoteže između kolonizacije i izumiranja

Imigranti - inicijalno male populacije:

- ne moraju se adaptirati na različite sredinske uslove
- gubitak genetičkog diverziteta potrebnog za preživljavanje promene sredine
- efekat osnivača
- podložni izumiranju usled slučajnosti
- opasnost od predatora koji već naseljavaju ostrvo
- kompozicija ostrvskih fauna obično nije u ravnoteži (manjak predatora)
- izumiranje predatorskih vrsta $\Rightarrow$ izumiranje i porast brojnosti drugih vrsta

(kompetitora)

Smanjen biodiverzitet na ostrvima:

- ostrvski ekosistemi gube elastičnost (sposobnost da se izbore sa sredinskim stresovima i fluktuacijama)

Kompeticija može ograničiti postojanje vrste na ostrvu:

- dve vrste mogu imati komplementarna rasprostranjenja u jednoj grupi ostrva
- ne nalaze se na istom ostrvu

- **Skadarsko jezero sa okolinom nalazi se 20 km od Jadranskog mora i pod uticajem je mediteranske klime.**
- **Najveće pritoke su Morača i Drim .**
- **Jezero je protočno, povezano sa Jadranskim morem otokom – rekam Bojanom.**

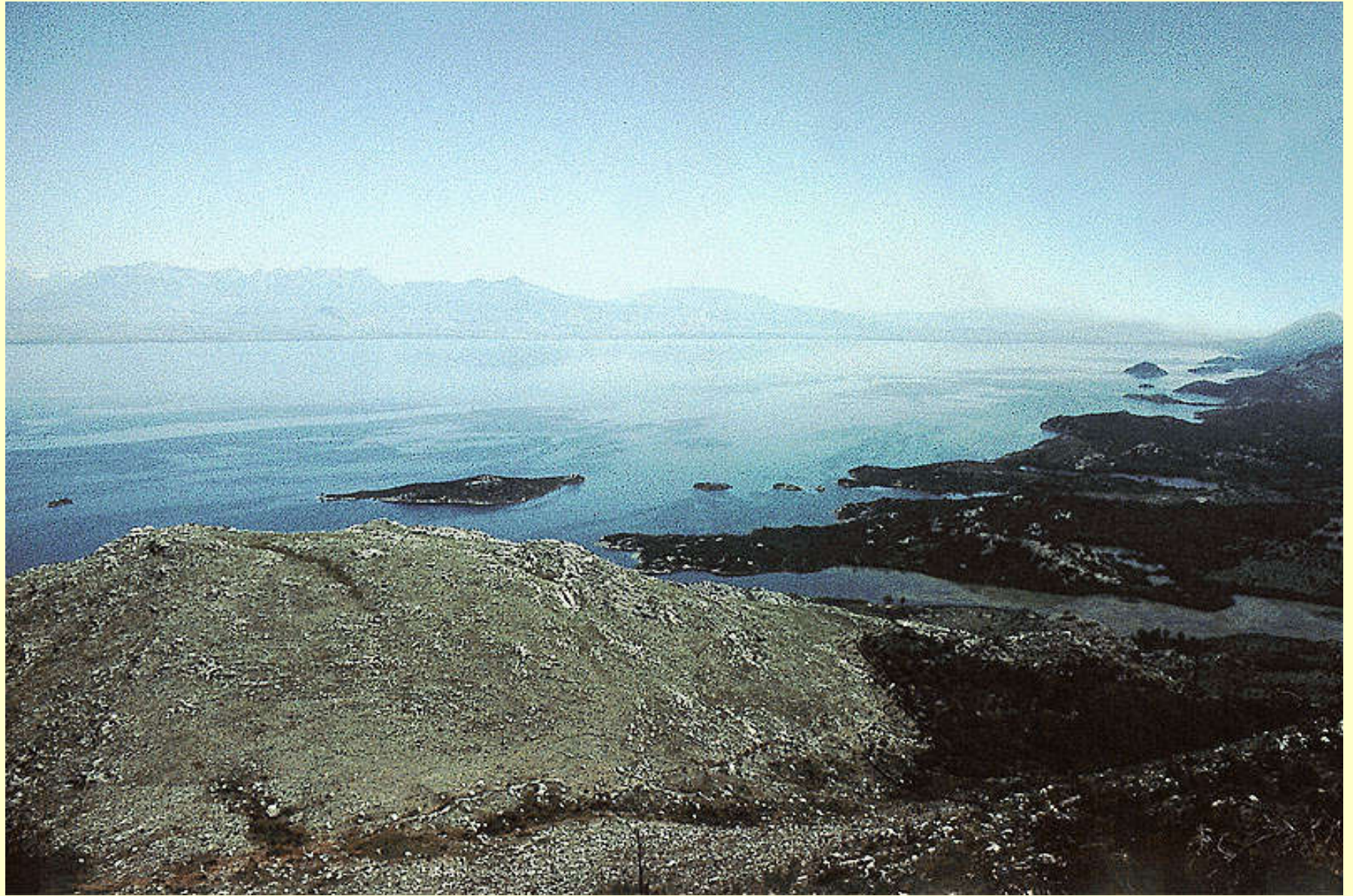

Duž severozapadno-jugoistočne obale, u podnožju planine Rumije, nalazi se arhipelag od preko 40 malih krečnjačkih ostrva.

Ostrva predstavljaju ostatke pobrđa Rumije, potonule usled tektonskih promena na širem području Rumije sa basenom Skadarskog jezera.

Godišnja variranja nivoa vode jezera mogu iznositi od 3 do 5 metara, po literaturnim podacima.

To znači da neka od ostrva mogu biti tokom godine u kontaktu sa obalom ili susednim ostrvom (ostrvima).

**Ostrva su gusto naseljena
populacijama guštera
iz porodice Lacertidae.**

Među njima, najčešće su populacije vrsta:

Podarcis muralis

i

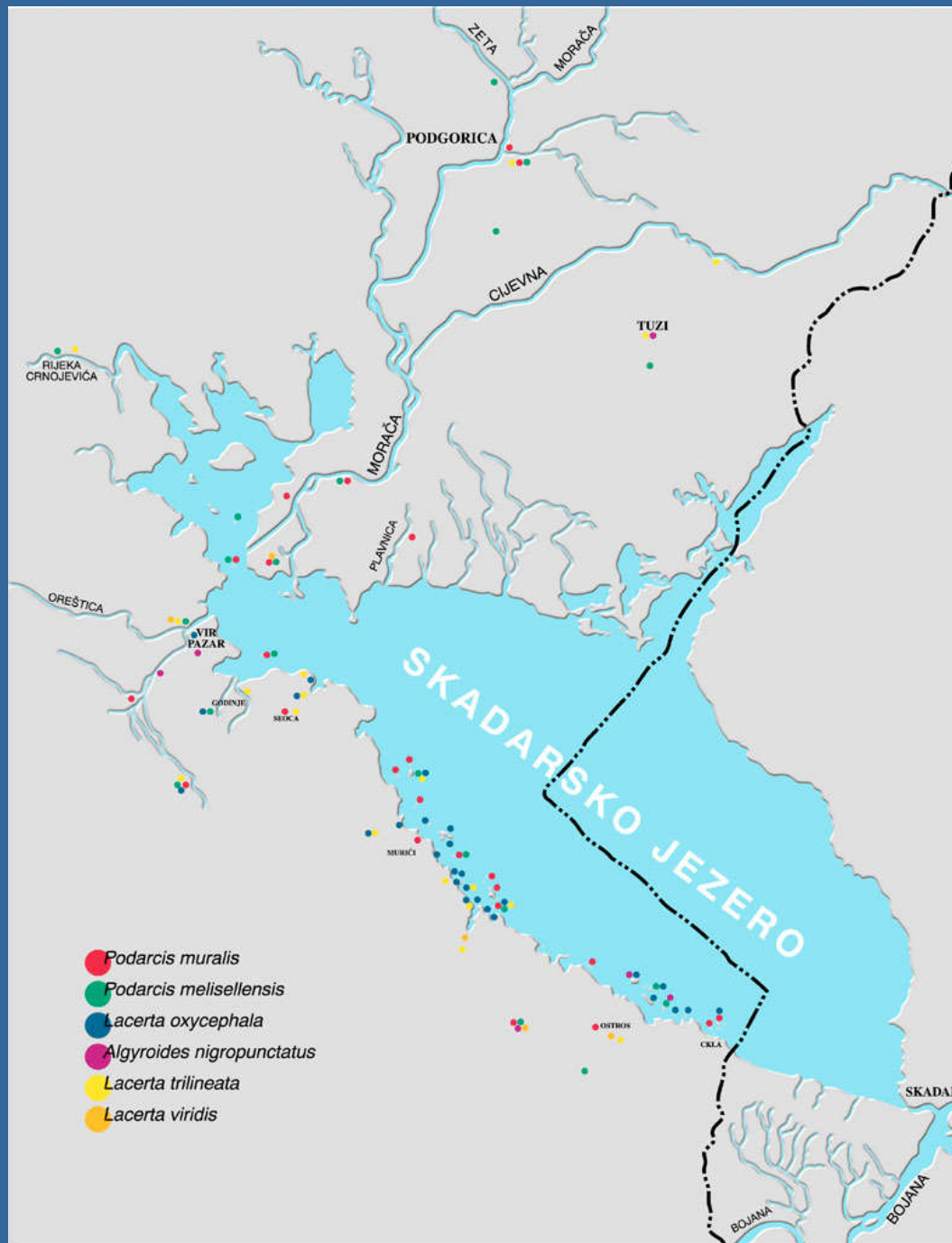
Lacerta oxycephala.

- **Zajednica malih lacertidnih guštera na ostrvcima Skadarskog jezera uglavnom se sastoji od jedne ili dve vrste.**
- **Većinu ostrva naseljava samo *L. oxycephala* (13/40) ili *P. muralis* (8/40) .**
- ***P. muralis/P. melisellensis* (1/40) je manje česta kompozicija vrsta nego *L. oxycephala/ P. melisellensis* (3/40).**
- ***P. muralis/L. oxycephala* kompozicija vrsta uočena je jedino samo na najjužnijem ostrvu arhipelaga (1/40).**
- ***Algyroides nigropunctatus* uočen je u sintopiji sa *L. oxycephala* (1/40) i *P. melisellensis* (1/40).**

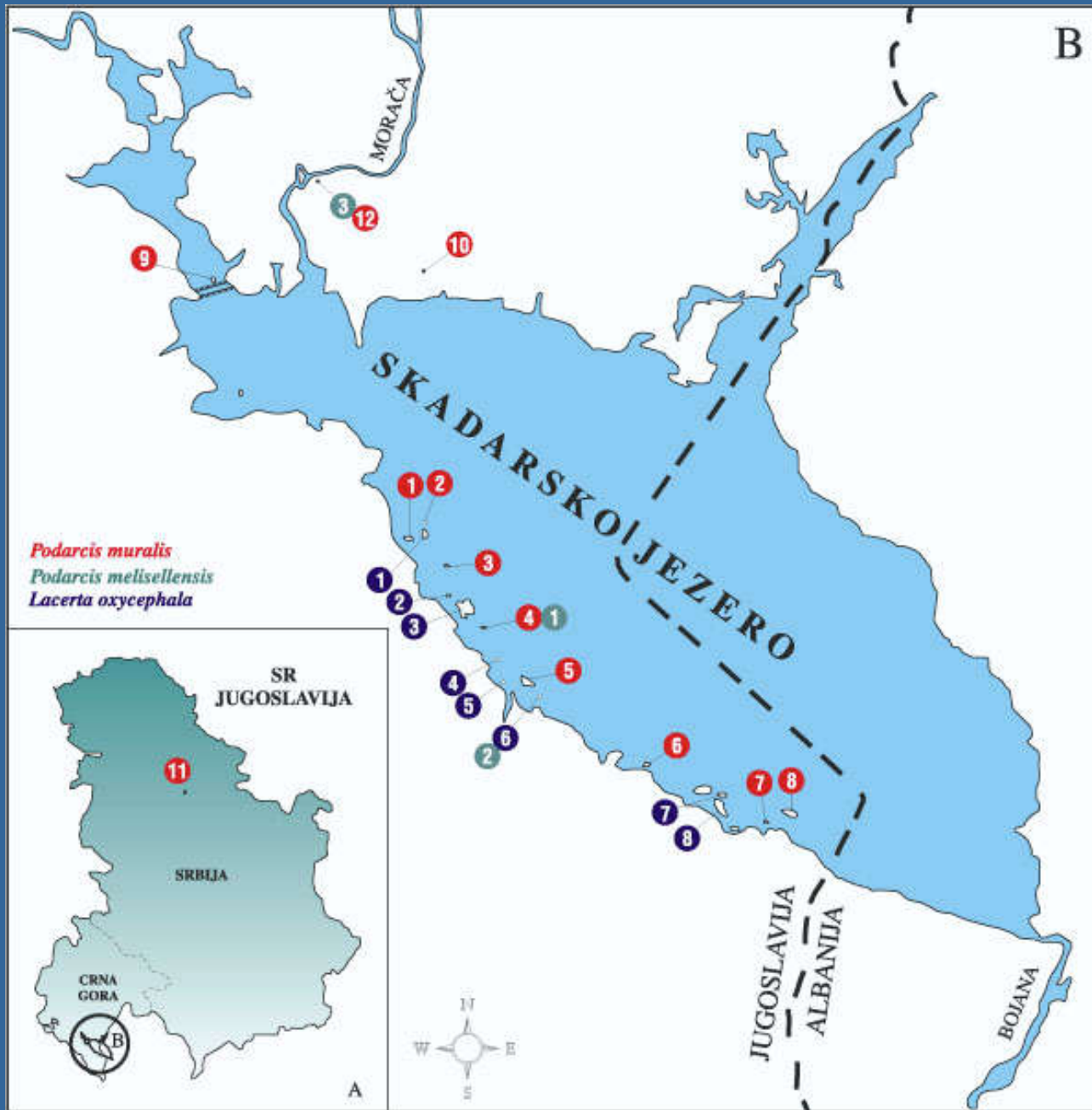

- *Podarcis muralis*
- *Podarcis melisellensis*
- *Lacerta oxycephala*
- *Algyroides nigropunctatus*
- *Lacerta trilineata*
- *Lacerta viridis*

PITANJE

- Da li su genetičke i morfološke karakteristike ostrvskih populacija *L. oxycephala* i *P. muralis* pod uticajem “ostrvskog efekta”?

ŠTA JE “OSTRVSKI EFEKAT”?

- Smanjenje nivoa genetičke variabilnosti;
- Promena nivoa morfološke varijabilnosti;
- Oštra intraspecijska ili (u slučaju sintopije) interspecijska kompeticija, detektovana preko “izmeštanja karaktera”...

ŠTA SU “BIOGEOGRAFSKI KORELATI”?

- **Razne geografske karakteristike ostrva ili prostornih izolata koji odražavaju intenzitet izolacije:**

VELIČINA OSTRVA

NADMORSKA VISINA

DUBINA OKO OSTRVA

UDALJENOST IZMEĐU OSTRVA I SUSEDNE KOPNENE MASE

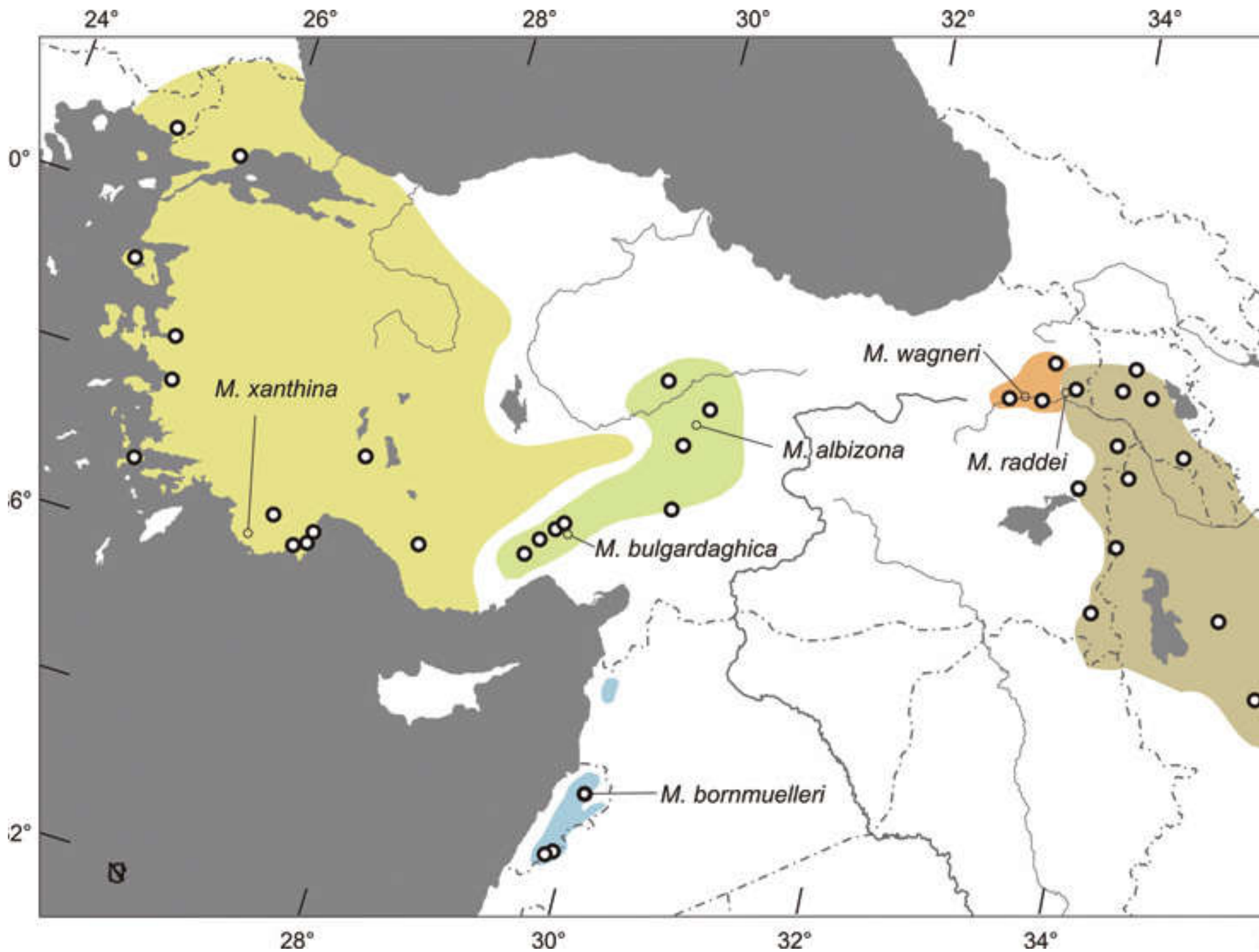
UDALJENOST IZMEĐU OSTRVA I KOPNA

BROJ POTENCIJALNIH KONKURENTSKIH VRSTA

< LEAST CONCERN >
LC

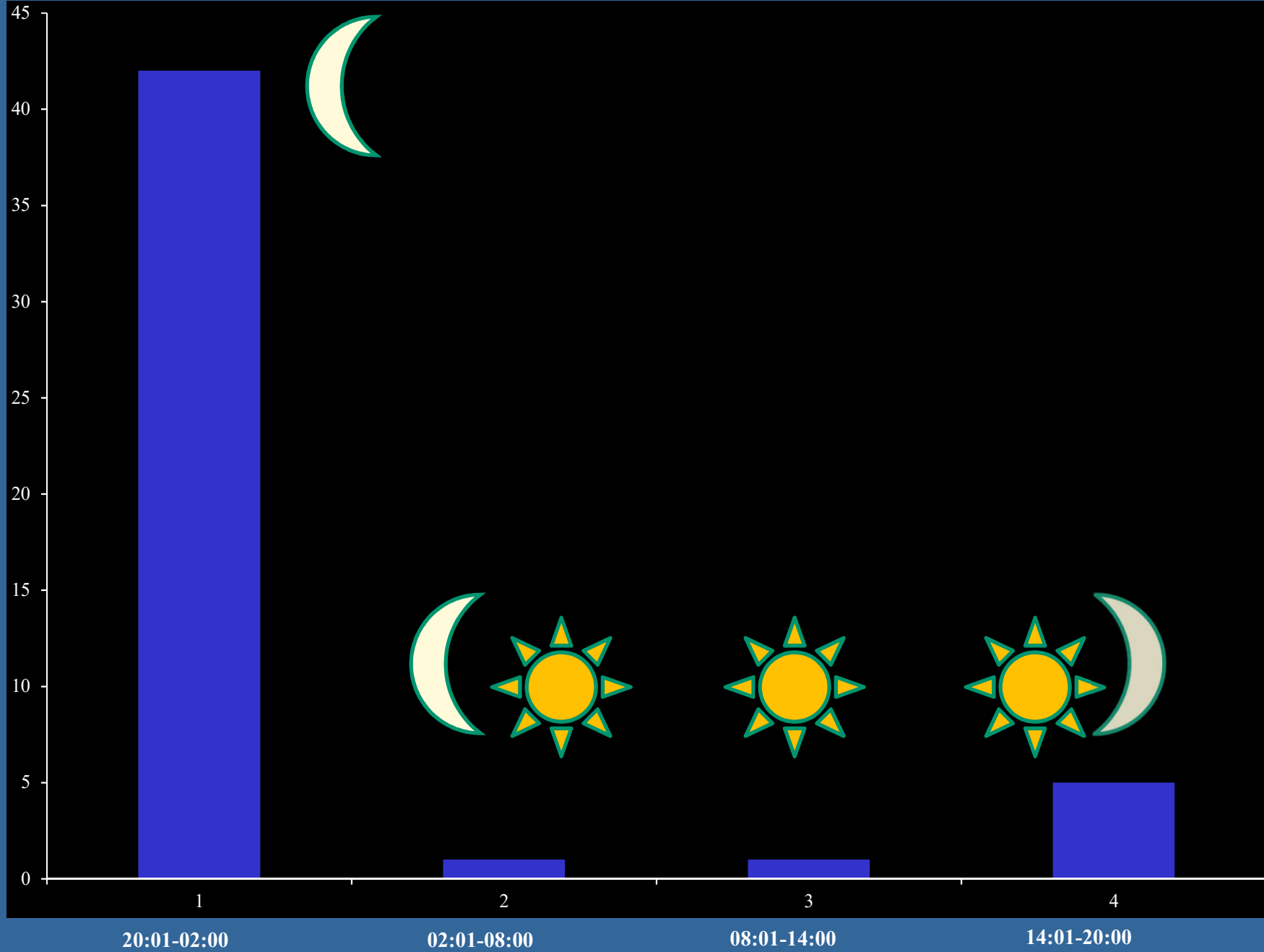

SPEARMAN' RANK CORRELATION – XANTHINA 2013/2015 O

	DEPTH	LAST SEPAR	maxAL	LANDS	RUNW	PEOPL	COMP	XANlit	PHOUR S
SIZE	0.1	0.10	0.95	0.9	0.7	0.96	0.7	0.4	-0.0
D-M	0.3	0.3	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.6	-0.2	0.1
D-MV	0.8	0.8	-0.0	-0.0	0.4	-0.2	-0.3	-0.1	0.4
DEPTH		1.0	0.2	0.2	0.3	0.0	-0.0	0.2	0.7
LAST SEPAR			0.2	0.2	0.3	0.0	-0.0	0.2	0.7
maxAL				0.9	0.8	0.9	0.7	0.4	0.1
LANDS					0.8	0.9	0.6	0.3	0.1
PEOPL							0.8	0.4	-0.0
COMP								0.6	0.3

DAILY ACTIVITY PATTERN

SURVEYS

PREFERRED HABITAT?

